

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

הוראת דתות אחרות בחינוך היהודי - 63832

תאריך עדכון אחרון 07-10-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך יהודי

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר מיכאל גיליס

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: michael.gillis@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ב' 10.00-11.00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בקורס נעסוק בשאלת הוראת דתות אחרות בהקשר של החינוך היהודי מהיבטים שונים: מקום הכרת דתות אחרות לשם הבנת היהדות עצמה, הצורך בהבנת דתות אחרות כידע חיוני במדעי הרוח, היכרות בהיסטוריה של היחסים בין היהדות ודתות אחרות, והוראת דתות אחרות כחלק מחינוך לסובלנות. כן נעסוק בדתות המונותאיסטיות הקשורות ביהדות ושבין מאמיניהן היהודים חיו במשך ההיסטוריה, דהיינו הנצרות והאסלאם. חלק ניכר מהקורס יעסוק בהכרת הדתות, כתבי הקודש שלהם, אורחות החיים והאמונות שלהם. כן נעסוק בקורס בתכניות לימודים ואפשרויות שונות להוראת הנושא. נתייחס גם לשאלות של זהות הנובעות מהיחס לאחר ואמונתו הדתית. נתייחס גם כן לדגמים שונים של לימודי דת ברמה של בית הספר שפותחו בארצות בהן לימודים אלה מהווים חלק מתכנית הליבה בבתי הספר.

מטרות הקורס:

מטרות הקורס להקנות ידע בדתות אחרות בסוגיות הרלבנטיות ביותר לחינוך היהודי כמו יחסם ליהדות ויחס היהדות אליהן. בקורס ניתן בסיס תאורטי להתמודדות עם שאלות חינוכיות הקשורות לנושא הקורס. בקורס ניצור היכרות עם עשייה חינוכית בתחום, בעיקר בתכניות לימודים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להשתתף באופן מושכל בדיון על היחסים בין היהדות לדתות אחרות.

להתבונן באתגרים החינוכיים של ההתמודדות עם דתות אחרות בהקשר של החינוך היהודי.

לפתח גישה חינוכית אישית לסוגיות הנידונות בקורס

דרישות נוכחות (%):

85%

שיטת ההוראה בקורס: דיון בחומר הקריאה.

שימוש בחומר מוקלט.

דיונים בפורומים באתר הקורס.

הרצאות.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. שאלת הוראת הדתות בחינוך יהודי.
2. הדיאלוג יהודי-נוצרי
3. חילון רב-תרבותיות ופולרליזם והוראת דתות.
4. גישות פדגוגיות להוראת דתות בעולם.
5. גישות פדגוגיות להוראת דתות בישראל.

6. היחס לדתות אחרות במקורות עד לעת החדשה.
7. היחס לדתות אחרות בהגות יהודית מודרנית.
8. שינויים ביחס הכנסייה הקתולית ליהדות והאתגר החינוכי.
7. דמותו של אברהם כגשר בין היהדות לנצרות ולאסלאם.
9. דמותו יש ישו
10. על האסלאם והיהדות

חומר חובה לקריאה:

- אפרים אלימלך אורבך, "האידיאל החינוכי בתפיסת היהדות" מתוך "על היהדות וחינוך" ירושלים תשכ"ז עמ' 26-28
- אמנון רמון, עמדות הציבור היהודי כלפי הנצרות, העולם הנוצרי והנוכחות הנוצרית בארץ: סיכום סקר דעת קהל בתוך "נצרות ונוצרים במדינת היהודים", ירושלים, 2012
- אברהם יהושע השל, "Island an is Religion No" in אלוהים מאמין באדם – היהדות, הציונות והצדק החברתי של אברהם יהושע השל, אור יהודה, תשע"ב, עמ' 157-181
- הרב יוסף דוב סולוביצ'יק, "ממעקים" מתוך דברי הגות וערכה, ירושלים תשמ"ב, עמ' 117-136
- מנחם הירשמן, "תורה לכל באי עולם" תל אביב תשמ"ט עמ' 44-42 עמ' 165-173
- רבי יהודה הלוי, ספר הכוזרי מאמר רביעי כג
- הרמב"ם, משנה תורה, הלכות מלכים פרק י"א הלכות ט"ז
- תשובות הרמב"ם תמ"ח, קמ"ט
- פירוש המשניות עבודה זרה א:ג-ד,
- רבי מנחם המאירי בית הבחירה: מסכת עבודה זרה
- משה הלברטל, "בין תורה לחכמה: רבי מנחם המאירי ובעלי ההלכה המיימוניים בפרובנס" ירושלים תשס"א, עמ' 80-108
- אחד העם, "על שתי הסעיפים" כל כתבי אחד העם, ירושלים תשכ"ה עמ' שע-שעח
- יוסף חיים ברנר, "בעתונות ובספרות" תרע"א בתוך נורית גוברין, "מאורע ברנר" ירושלים תשמ"ה
- יהודע עמיר, "דעת מאמינה: עיונים במשנתו של פרנץ רוזנצווייג", תל אביב 2004, עמ' 215-220.
- דוד פלוסר, "יחסי היהדות והנצרות בעבר ובהווה" מתוך יהדות ומקורות הנצרות 448-455
- ישעיהו ליבוביץ, המערך יהדות-נצרות מתוך "יהדות, עם יהודי, ומדינת ישראל", תל-אביב תשל"ט עמ' 336-322
- בעתותינו (Aetate Nostra) 1965
- הערות להטפה ולהוראה 1985
- דוד פלוסר, "המקורות היהודים של הנצרות" תל אביב תש"ם עמ' 13-33: 50-62
- ישעיהו ליבוביץ, הערך "ישו" אינצוקלופדיה העברית
- אביבה שוסמן, "בשורת האיסלאם", מתוך האיסלאם, חוה לצרוס יפה, תל-אביב, תש"ם עמ' 22-29
- אבנר גלעדי, "חמש מצוות יסוד באסלאם", האיסלאם, חוה לצרוס יפה, תל-אביב, תש"ם עמ' 30-43
- חוה לצרוס יפה עוד "שיחות על דת האסלאם" יחס האסלאם לדתות אחרות, 52-65,
- 72-77 היהדות והאסלאם כשתי דתות הלכתיות
- חוה לצרוס יפה, "יחס האסלאם והיהדות לקוראן ולתורה" מתוך אסלאם-יהדות-יהדות-אסלאם,
- האוניברסיטה המשודרת, תשס"ג 23-27
- מרק ר' כהן, "האסלאם והיהודים: מיתוס, מיתוס נגדי, היסטוריה", סופרים מוסלמים עקל יהודים ועל

היהדות, עורכת חוה לצרוס-יפה, ירושלים, תשנ"ו עמ' 21-36
אורית רמון, "נפקדת נוכחת" הוראת הנצרות במערכת החינוך הישראלית" בתוך אמנון רמון, "נצרות
ונוצרים במדינת היהודים", ירושלים, 2012

- Joseph B. Soloveitchik, "Confrontation" Tradition 6:1 1964 pages 5-29
John M. Hull, "The Nature of Religious Education" in Hooshang Nikjoo and Stephen Vickers (eds) *Distinctive Aspects of Baha'i Education: Proceedings of the Third Symposium on Baha'i Education*, The Baha'i Publishing Trust, 1993, pp. 13-19
Robert Jackson, "Inclusive Study of Religions and Other Worldviews in Publicly Funded Schools in Democratic Societies" 2015
Mary Boys, "Has God Only One Blessing: Judaism as a Source of Christian Self Understanding", New York 2000 pages 5-14, 74-84
Jon Levenson, , Jon Levenson, *How Not to Conduct Jewish Christian Dialogue*, Commentary, December 2001, pp. 31-37.
Jewish-Christian Dialogue: Jon Levenson and His Critics, Readers' Letters, Commentary April 2002, pp. 8-21
Jon D. Levenson, *Abraham Among Jews, Christians, and Muslims: Monotheism, Exegesis, and Religious Diversity*, ARC, The Journal of the Faculty of Religious Studies, McGill, 26, 1998, 5-29
Paula Fredriksen, "What You See is What You Get: Context and Content in Current Research on the Historical Jesus", *Theology Today*
Khalid Duran, "Children of Abraham: An Introduction to Islam for Jews" New York 2001, pages 99-114
Elie Podeh, *Teaching Christianity and Islam in the Jewish Education System in Israel* in Moshe Maoz (ed), *The Meeting of Civilizations*, Brighton, 2009, pp. 144-176.

חומר לקריאה נוספת:

- David Novak "What to Seek and What to Avoid in Jewish-Christian Dialogue" in *Christianity in Jewish Terms*, editors Tikva Frymer-Kensky et al, Boulder, 2000 pp 1-6
Michael Grimmitt "Contemporary Pedagogies of Religious Education: What are they?" in M. Grimmitt (ed) *Pedagogies of Religious Education*, Essex, 2000 pp. 24-52
Diane Moore, "How to Teach About Religion in the Schools" in *Overcoming Religious Illiteracy*, New York 2007, pp.53-88
David Novak, "The Doctrine of the Noahide Laws" in *Jewish Christian Dialogue*, Oxford 1989, pages 26-41.
Adele Reinhartz, "Jesus of Hollywood" in *On the Passion of Christ: Exploring the Issues Raised by the Controversial Movie* edited by Paula Fredriksen, Berkeley, 2006, pages 165-179

יעקב כ"ץ, "בין יהודים לגויים", ירושלים תשכ"א עמ' 117-128
עזריאל שוחט, "עם חילופי תקופות: ראשית ההשכלה ביהדות גרמניה", ירושלים תשכ"א, עמ' 67-71

יוסי קליין הלוי, "בפתח גן עדן: חיפוש אחר אלוהים עם נוצרים ומוסלמים בארץ הקודש", ירושלים :
מכון שלום הרטמן, תשס"ז, 2007. עמ' 87-106
דוד הרטמן, "אברהם יהושע השל: עד הירואי לפלורליזם דתי" מתוך עשה לבך חדרי חדרים, תל אביב
תשס"ה, 132-147
ג'רמי כהן, "אותו האיש: ישו הצלוב, זיכרון יהודי והיסטוריה שכנגד" זמנים 66-68 סתיו חורף
1999-2000 עמ' 12-27
"תולדות ישו" מתוך אותו האיש עורך אביגדור שנאן תל אביב תשנ"ט עמ' 62-78
יוסף קלזנר, "ישו הנוצרי: זמנו, חייו ותורתו" ירושלים: תרפ"ב, ע' 1-4 448-442
יוסי קליין הלוי "בפתח גן עדן: חיפוש אחר אלוהים עם נוצרים ומוסלמים בארץ הקודש", ירושלים : מכון
שלום הרטמן, תשס"ז, 2007. עמ' 23-52

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 10 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 65 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 15 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: